

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

valtiovarainministerio@vm.fi
mia.aronen@vm.fi

VM008:00/2017

Lausuntopyyntö pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamishankkeen arviomuistiosta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Finanssiala ry:n lausuntoa pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamishankkeen arviomuistiosta.

Pidämme arviomuistota kattavana ja hyvin laadittuna ja vastaamme muistiossa esitettyihin kysymyksiin seuraavasti.

1 Tulisiko viranomaisten toimivaltuuksien laajentamista arvioida jatkovalmistelun yhteydessä?

Ei pitäisi. Pankki- ja maksutilijärjestelmässä on kyse teknisestä ratkaisusta viranomaisten lakiin perustuvan tietojen saannin helpottamiseksi eikä sen rakentaminen voi olla peruste viranomaisten toimivaltuuksien laajentamiselle. Kyse on periaatteellisestikin täysin eri mittaluokan asioista. Viranomaisen toimivaltuuksien laajentamisen tulee aina nojautua todennettuun tarpeeseen sekä perusteelliseen yhteiskunnallisten, oikeudellisten ja taloudellisten vaikutusten arviointiin ja punnintaan.

2 Tulisiko jatkovalmistelua teidän mielestänne jatkaa ehdotetulla tavalla rekisterin ja tiedonhakujärjestelmän yhdistelmällä?

Kyllä tulisi. Luotto- tai maksulaitoksella tulisi olla mahdollisuus valita, rakentaako se sähköisiin tilitiedusteluihin pohjautuvan tiedonhakujärjestelmän, liittykö se viranomaisen ylläpitämään rekisteriin vai toteuttaako se kummatkin vaihtoehdot. Olennaista on se, ettei tehdä tai edellytetä päällekkäisiä ratkaisuja.

Arviomuistiossa nostetaan esille kysymys siitä, miten vedetään raja niiden toimijoiden välillä, joiden olisi rakennettava tiedonhakujärjestelmä, ja niiden, jotka voisivat liittyä viranomaisen ylläpitämään rekisteriin. Näkemyksemme mukaan tällaista rajanvetoa ei tarvita, vaan luotto- tai maksulaitoksen tulee itse voida valita toteutustapa. Keskitetyt rekisterin edullisempien liittymiskustannusten vastapainoina ovat merkittävästi suurempi manuaalisen työn määrä ja kustannukset, mikä ilman viranomaissääntelyäkin ohjaa toimijoita järkeviin valintoihin.

3 Oletteko samaa mieltä selvityksessä esitetyn arvion kanssa siitä, että rekisterin ylläpito tulisi säätää viranomaisen tehtäväksi?

Kyllä, vastuu rekisterin rakentamisesta, ylläpidosta, valvonnasta, turvallisuudesta ja kustannuksista kuuluu viranomaisen tehtäväksi.

4 Kuinka monta tiedustelua teette vuodessa pankki- ja maksutileistä tai sijoitusvarallisuudesta (kysymys tarkoitettu viranomaisille)?

Kysymys on osoitettu viranomaisille, mutta on välttämätöntä, että kyselymääriä ja niiden kehittymistä seurataan asianmukaisesti ja viranomaiset huolehtivat siitä, ettei turhia tai ylimitoitettuja kyselyjä tehdä.

Jos viranomaiselle annetaan mahdollisuus hyödyntää toisen viranomaisen järjestelmää, on varmistettava, ettei järjestely vaaranna luotto- tai maksulaitoksen tai kyselyn kohteen oikeuksia (liian laajat kyselyt, kyselyn kohteen oikeus saada tieto kyselyn tekemisestä ja tietojen luovutuksesta, jne.).

5 Kuinka moneen viranomaisen tekemään tiedusteluun asiakkaistanne vastaatte vuodessa (kysymys tarkoitettu toimialalle)?

Käytössämme ei ole tarkempia lukuja vastausten kokonaismääristä. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että hankkeessa kiinnitettäisiin huomiota myös asianmukaisten tilastointi- ja seurantamenetelmien toteuttamiseen.

6 Kannatatteko ehdotusta laajentaa järjestelmää hyödyntävien viranomaisten joukkoa suhteessa direktiiviehdotukseen?

Viittaamme vastaukseemme kysymykseen 1 edellä. Sikäli kuin viranomaisilla on oikeus saada tietoa suoraan luotto- tai maksulaitokselta, emme näe esteitä kyselyjen sähköistämiseksi kunhan prosessin luotettavuus, turvallisuus ja eheys varmistetaan.

Uusiin tiedonsaantioikeuksiin suhtaudumme kriittisesti ja niiden tulee pohjautua huolelliseen arviointiin ja laajapohjaiseen valmisteluun.

7 Pidätkö valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain yhteisen perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelun käyttämisestä organisaationne osalta perusteltuna (kysymys tarkoitettu viranomaisille)?

Vaikka kysymys onkin osoitettu viranomaisille, pidämme erittäin tärkeänä, että pankki- ja maksutilijärjestelmän tekninen infrastruktuuri säilyisi mahdollisimman eheänä ja yhtenäisenä.

Järjestelmän käytettävyyden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistaminen viranomaiskohtaisten ratkaisujen viidakossa on haastavaa. Käsityksemme mukaan luotto- ja maksulaitosten ja niiden asiakkaiden oikeudet turvattaisiin parhaiten yhteisen tietojärjestelmäpalvelun kautta.

8 Oletteko samaa mieltä selvityksessä esitetyn arvion kanssa järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön?

Pankki- ja maksutilijärjestelmässä on kyse teknisestä ratkaisusta viranomaisten lakiin perustuvan tietojen saannin helpottamiseksi. Järjestelmä itsessään on toteutettavissa niin, että tietosuojalainsäädännön vaatimukset täyttyvät.

Tietosuojan kannalta keskeisessä asemassa ovat viranomaisten sisäiset menettelytavat ja tietoisuus siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei. Median uutisoimien

henkilötietorikkomusten ja laiminlyöntien ja finanssialan omien kokemusten (perusteettomat pankkitiedustelut ym.) perusteella kummankin osalta näyttää olevan merkittäviä haasteita. Muistiossa kuvatut tekniset ratkaisut (lokit ym.) ovat välttämättömiä, mutteivat vielä riittäviä suoja mekanismeja. Olennaista on, että myös toimintakulttuuri ja -tavat muuttuvat niin, ettei luottamuksellisten tietojen luvaton tai aiheeton käsittelyä suvaita.

9 Mihin muihin asioihin jatkovalmistelussa olisi mielestänne kiinnitettävä erityistä huomiota?

Edellä esittämiemme asioiden ohella pidämme tärkeänä, että jatkovalmistelussa:

- Selkeytetään viranomaisten tekemien tiedustelujen salassapitoon liittyviä määräyksiä. Nykytilanteessakin toimijat voivat joutua pohtimaan sitä, kuuluuko tieto viranomaisen tekemästä kyselystä asiakkaan henkilötietolain mukaisen tarkastusoikeuden piiriin vai ei - ja kuinka kauan mahdollinen salassapito jatkuu.

Tilanteessa, jossa viranomaiset voivat tehdä kyselyitä suoraan tiedonhakupöytäkirjan avulla ja mahdollisesti vielä hyödyntää tiedonhaussa toisen viranomaisen järjestelmää, salassapitoon liittyvien sääntöjen ja menettelyjen tulisi olla yksiselitteisiä.

- Varmistetaan, ettei hankkeen toteutuksella aiheuteta luotto- tai maksulaitoksille tarpeettomia kertaluonteisia tai toistuvia kustannuksia. Kuten arviomuistiosta ilmenee, pankki- ja maksutilijärjestelmä on tarkoitus toteuttaa selvästi laajempaan kuin ns. viides rahanpesudirektiivi edellyttää, minkä vuoksi on varmistettava, etteivät kansalliset lisävaatimukset aiheuta toimialalle turhia tai suhteettomia järjestelmän rakentamis-, ylläpito- tai käyttökustannuksia.
- Kiinnitetään huomiota viidennen rahanpesudirektiivin valmistelun yhteydessä esitettyyn vaatimukseen siitä, että myös tallelokeroiden haltijoita ja henkivakuutus sopimusten edunsaajia koskevat tiedot tulisi saada viranomaisten käyttöön pankki- ja maksutilitietojen tapaan.

Jos henkivakuutus sopimuksen edunsaajatietojen rekisteröintivelvoite toteutuu, on välttämätöntä, että se rajoitetaan neljännen rahanpesudirektiivin mukaisesti koskemaan vain säästö- ja sijoitustuotteita ja puhtaat riskihenkivakuutus tuotteet rajataan veloitteen ulkopuolelle.

Tallelokeropalveluiden osalta haluamme kiinnittää huomiota siihen, että niiden tarjoaminen on jo nykyisellään mm. kustannus-, turvallisuus- ja vastuukysymysten vuoksi epähoukuttelevaa liiketoimintaa, minkä vuoksi em. vaatimus todennäköisesti johtaisi tarjonnan merkittävään supistumiseen. Alan näkemyksen mukaan haitat mm. pienyrityksille, asunto-osakeyhtiöille, yhdistyksille ja kansalaisille ylittäisivät merkittävästi rekisteröintivelvoitteen tuomat hyödyt, minkä vuoksi vaatimuksesta tulisikin luopua.

FINANSSIALA RY

Päivi Pelkonen